

III.

Adam van Düren.

En förklaring.

I noterna till ett föredrag om Adam van Düren, hållet vid Kirkehistoriskt Selskabs möte i Lund den 21 september 1906 och senare tryckt i Kirkehistoriske Samlinger, Femte Række, Tredie Bind, har dr O. Rydbeck riktat en och annan anmärkning mot en ur min penna fluten skildring af van Düren. Dessa hans anmärkningar röra endast detaljer, och jag skall heller icke här upptaga deras sak-innehåll till hemötande. Jag skall således hvarken söka rubba hr Rydbecks tro på Maria och Johannes, sådana de enligt hans mening uppenbara sig på Glimmingehus, eller hans sjelfsäkra förvissning om att man i Lunds domkyrka

vid midten af 1200-talet icke förmådde inslä ett fönster af den konstruktion som den södra tvärskeppsgafvelns; jag skall icke ens söka skingra hans tvifvel i fråga om helgonet uppe på det norra tvärskeppets gafvelkonsol eller i fråga om »Kristi törnekrona». Endast det stridssätt han funnit lämpligt ger mig anledning att taga till orda.

Vid Kirkehistoriskt Selskabs nyss omnämnda möte utdelade jag, som det sedan visat sig välbetänkt nog¹⁾, till de vid tillfället närvarande en liten afhandling om Adam van Düren. Å hvarje utdeladt exemplar hade jag tecknat: »Tryckt som manuskript». Denna påteckning plägar efter allmänt häfdvunnen sed undandraga ett arbete kritiskt omnämmande, men denna allmänt häfdvunna sed har icke hindrat hr Rydbeck att rikta sig just mot detta manuskripttryck. Det faller en så mycket egendomligare belysning öfver detta hans handlingssätt, som mina »Studier i Lunds domkyrkas historia», i hvilka afhandlingen om Adam van Düren ingår, redan vid tiden för tryckningen af hr Rydbecks föredrag utkommit i bokhandeln.

Hr Rydbeck omnämner i sitt föredrag (s. 625 not 1), att min skrift om Adam van Düren, då den utkom i bokhandeln, var försedd »med flera tillägg och ändringar», och hänvisar till tvenne af dessa. Pro primo — i manuskripttrycket står: »Hans födelsesort var staden Düren sydväst om Köln»; i »Studierna» är detta ändradt til Westfalen (s. 627 not. 1). Pro secundo — å förra stället frånkänner jag Adam van Düren bilderna af konung Hans ock drottning Kirstine i Nationalmuséet i Köbenhavn, å det senare har jag så till vida modifierat uppfattningen, att jag anser troligt, att de utgått ur denne stenhuggares skola (s. 632 not 1). Med anledning häraf får jag endast upplysa, att dessa ändringar i intet afseende äro beroende af hr Rydbecks föredrag. Den första är, såsom det också angifves

¹⁾ Jmfr Dagens Nyheter 1907 8/1, 14/1, 29/1. och Folkets Tidning 1907 14/1 och 19/1.

i en not, baserad på Dietrich Schäfers och C. Walthers uppsats: *Niederdeutsche Inschriften in der Krypte der Domkirche S. Laurentii zu Lund* (Jahrbuch des Vereins für Niederdeutsche Sprachforschung 1883, IX, 125, 129—130). Den andra åter utgör en kompromiss mellan den uppfattning, som återfinnes i manuskripttrycket, och en af mig tidigare hyllad, enligt hvilken Adam van Dören vore att anse som upphofsmannen till de båda bilderna i Köbenhavn. Denna sistnämnda uppfattning finnes uttalad i ett den 15 september 1906 stämplat korrekturafdrag af mina »Studier», sidorna 49—50.

Ännu ett par exempel på hr Rydbecks stridssätt.

Hr Rydbeck tillskrifver mig (s. 645 not 1) påståendet, att »sträfpelarne» utmed Lunds domkyrka »uppfördes under midten af 1200-talet». Detta påstående har jag aldrig gjort. Jag har i manuskripttrycket som i »Studierna» endast häfdat, att den yttre anblicken af kyrkan redan då »delvis» förstördes genom sträfpelare, en uppfattning, som jag närmare preciserat endast så, att pelarne utmed norra tornet härrörde från tiden närmast efter branden 1234¹). Hr Rydbeck tillägger mig också utan betänkande det generella omdömet om Brunius, att hans »mening knappast kan jäfvas» (s. 634 not. 1). Det är visserligen sant, att Brunius som konstforskare har min synnerliga aktning, men mitt uttalande gälde naturligvis endast ett speciellt, närmare angifvet fall; min naivetet räcker icke till för ett blindt hyllande af auktoriteter.

Lund i november 1907.

Lauritz Weibull.

¹) Jmfr äfven min uppsats: *Lunds domkyrkas omgång*. Historisk tidskrift för Skåneland II, 98.